ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JEAN-PIERRE WARNER της 13ης Δεκεμβρίου 1973 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Το Δικαστήριο επελήφθη της υπό κρίση υποθέσεως κατόπιν αιτήσεως του Verwaltungsgericht της Φραγκφούρτης επί του Μάιν. Θέτει σύνολο ερωτημάτων ως προς τις συνέπειες, κατά την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία απωλείας εκ μέρους εισαγωγέα πιστοποιητικού για την εισαγωγή προϊόντων σίτου.

Το Δικαστηρίο έχει υπόψη του ότι ο κανονισμός 120/67/ΕΟΚ του Συμβουλίου θέσπισε την κοινή οργάνωση της Κοινότητας στον τομέα των σιτηρών.

Στο προοίμιο του εν λόγω κανονισμού αναφέρεται:

«οι αρμόδιες αρχές πρέπει να είναι πάντοτε σε θέση να παρακολουθούν την κίνηση του εμπορίου ώστε να μπορούν να εκτιμούν την εξέλιξη της αγοράς και να μπορούν να εφαρμόζουν τα προβλεπόμενα στον παρόντα κανονισμό μέτρα»

και

«προς το σκοπό αυτό, πρέπει να προβλέπεται η έκδοση πιστοποιητικών εισαγωγής ή εξαγωγής συνεδεδεμένων με την παροχή ασφαλείας που να εγγυάται πραγματοποίηση των εμπορικών πράξεων εν όψει των οποίων ζητήθηκαν τα εν λόγω πιστοποιητικά».

Γι' αυτό το λόγο η παράγραφος 1 του άρθρου 12 του κανονισμού ορίζει ότι κάθε εισαγωγή στην Κοινότητα ή εξαγωγή από αυτήν προϊόντων που υπόκεινται στον κανονισμό πρέπει να εξαρτάται από την εμφάνιση πιστοποιητικού εισαγωγής ή εξαγωγής εκδιδόμενου από κράτος μέλος:

«Η έκδοση αυτών των πιστοποιητικών υποβάλλεται στην παροχή ασφαλείας που εγγυάται την ανάληψη υποχρεώσεως εισαγωγής ή εξαγωγής κατά τη διάρκεια της ισχύος του πιστοποιητικού και που καταπίπτει εν όλω ή εν μέρει αν η εμπορική πράξη δεν πραγματοποιείται εντός αυτής της προθεσμίας ή δεν πραγματοποιείται παρά μερικώς.»

Η παράγραφος 2 του άρθρου 12 προβλέπει θέσπιση λεπτομερειών εφαρμογής αυτού του ιδίου άρθρου. Οι σχετικές λεπτομέρειες εφαρμογής στην προκειμένη περίπτωση είναι αυτές του κανονισμού (ΕΟΚ) 1373/70 της Επιτροπής.

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

Το άρθρο 2, παράγραφος 1 του τελευταίου αυτού κανονισμού έχει ως εξής:

«Το πιστοποιητικό εισαγωγής... επιτρέπει και υποχρεώνει... να εισαχθεί..., βάσει του πιστοποιητικού, η καθαρή ποσότητα του αναφερομένου προϊόντος κατά τη διάρκεια της ισχύος του εν λόγω πιστοποιητικού, στο οποίο... μπορεί... να αναφέρει τον εκ των προτέρων ορισμό του ύψους της εισφοράς... υπό τους όρους που καθορίζει η σχετική με κάθε τομέα του προϊόντος κανονιστική ρύθμιση.»

Το Δικαστήριο γνωρίζει καλώς το σύστημα του εκ των προτέρων καθορισμού των εισφορών... πιστοποιητικών. Αυτό, ωστόσο, δεν έχει παρά μικρή σημασία στην προκειμένη περίπτωση.

Το άρθρο 8, παράγραφος 2 του κανονισμού 2, όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση:

«Τα πιστοποιητικά εκδίδονται σε δύο τουλάχιστον αντίτυπα από τα οποία το πρώτο, αποκαλούμενο "αντίτυπο για τον κάτοχο" φέρει τον αριθμό 1 εκδίδεται αμέσως στον αιτούντα και το δεύτερο, αποκαλούμενο "αντίτυπο για τον εκδίδοντα οργανισμό" και που φέρει τον αριθμό 2 διατηρείται από τον εκδίδοντα οργανισμό.»

Το αντίτυπο αριθ. 1 του πιστοποιητικού προσκομίζεται στο γραφείο όπου πραγματοποιούνται:

α) στην περίπτωση πιστοποιητικού εισαγωγής..., οι τελωνειακές διατυπώσεις εισαγωγής

...

Αφού χορηγηθεί η ποσότητα και θεωρηθεί από το γραφείο που αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο, το αντίτυπο αριθ. 1 του πιστοποιητικού παραδίδεται στον ενδιαφερόμενο.

Το άρθρο 15 περιέχει μακρές διατάξεις μεταξύ των οποίων οι ακόλουθοι κανόνες έχουν εξαιρετική σημασία:

«1. Όσον αφορά τη διάρκεια ισχύος των πιστοποιητικών:

α) υποχρέωση εισαγωγής θεωρείται ότι εκπληρώθηκε και ότι το δικαίωμα εισαγωγής βάσει του πιστοποιητικού ότι χρησιμοποιήθηκε την ημέρα της πραγματοποιήσεως των τελωνειακών διατυπώσεων που αναφέρει το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, υπό α).

2. Η ελευθέρωση της εγγυήσεως εξαρτάται από την προσκόμιση της αποδείξεως:

α) Όσον αφορά την εισαγωγή, περί πραγματοποιήσεως των τελωνειακών διατυπώσεων που αναφέρει το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο υπό α) και που αφορούν προϊόν για το οποίο πρόκειται.

3. Η προβλεπόμενη στην παράγραφο 2 απόδειξη πραγματοποιείται...

α) στις περιπτώσεις που αναφέρει η παράγραφος 2 υπό α)... με την προσκόμιση του αντιτύπου αριθ. 1 του πιστοποιητικού... θεωρημένου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8.

4. Σε περίπτωση απώλειας του πιστοποιητικού..., οι εκδίδοντες οργανισμοί μπορούν όλως εξαιρετικώς να χορηγήσουν στον ενδιαφερόμενο αντίγραφο του εν λόγω εγγράφου, που συντάσσεται και θεωρείται όπως και τα πρωτότυπα έγγραφα και περιλαμβάνουν σαφώς την ένδειξη "Duplicata" σε κάθε αντίτυπο.

Τα αντίγραφα δεν μπορούν να προσκομιστούν προς το σκοπό πραγματοποιήσεως εισαγωγής...»

Η Επιτροπή επεξηγεί στις παρατηρήσεις της ότι ο λόγος υπάρξεως αυτής της τελευταίας διάταξης οφείλεται στην φροντίδα να αποφευχθεί ώστε ένας ανέντιμος επιχειρηματίας να μπορέσει ενδεχομένως να επωφεληθεί επί δύο φορές πιστοποιητικού που περιέχει εκ των προτέρων καθορισμό του ύψους της εισφοράς, χρησιμοποιώντας πρώτα τον τίτλο — που δήθεν απωλέσθη — και εμφανίζοντας στη συνέχεια αντίγραφο.

Έτσι, ο λόγος υπάρξεως του αντιγράφου συνίσταται απλώς στο να επιτρέψει στον κάτοχό του να διασφαλίσει την ελευθέρωση της ασφαλείας στο μέτρο των πραγματοποιηθεισών εισαγωγών βάσει του πιστοποιητικού και πριν από την απώλειά του.

Οι Διατάξεις του άρθρου 16 που έχουν σημασία στην προκειμένη περίπτωση είναι οι ακόλουθες:

«1. Η ελευθέρωση της ασφαλείας επέρχεται μόλις προσκομιστούν οι αποδείξεις που αναφέρονται στο άρθρο 15, παράγραφοι 2 και 3.

2. Υπό την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου... 18, όταν η υποχρέωση εισαγωγής... δεν έχει εκπληρωθεί, η ασφάλεια καταπίπτει για ποσότητα ίση προς τη διαφορά μεταξύ

α) ... της καθαράς ποσότητας που αναφέρεται στο πιστοποιητικό και

β) της καθαράς ποσότητας που πράγματι εισήχθη...

3. Κατόπιν αιτήσεως του κατόχου του τίτλου, τα κράτη μέλη μπορούν να ελευθερώσουν την ασφάλεια σταδιακά ανάλογα με τις ποσότητες των προϊόντων για τις οποίες προσκομίζονται οι αποδείξεις που προβλέπονται στο άρθρο 15, παράγραφοι 2 και 3...»

Τέλος, οι Διατάξεις του άρθρου 18, που έχουν σχέση με την προκειμένη περίπτωση, είναι οι ακόλουθες:

«1. Όταν η εισαγωγή... δεν πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια ισχύος του πιστοποιητικού λόγω ανωτέρας βίας, το κράτος μέλος που έχει εκδώσει το πιστοποιητι-

κό αποφασίζει κατόπιν αιτήσεως του κατόχου, είτε ότι η υποχρέωση εισαγωγής... καταργείται, ενώ ελευθερώνεται η ασφάλεια, είτε ότι η διάρκεια ισχύος του πιστοποιητικού παρατείνεται για το χρονικό διάστημα που κρίνεται αναγκαίο λόγω της επικαλούμενης περιστάσεως. Η παράταση πριν να δοθεί μετά την πάροδο της ισχύος του τίτλου.

Η απόφαση καταργήσεως της υποχρεώσεως ή παρατάσεως περιορίζεται στην ποσότητα του προϊόντος που δεν μπόρεσε να εισαχθεί... λόγω ανωτέρας βίας.

...

3. Όταν ο αρμόδιος οργανισμός δέχεται την ύπαρξη ανωτέρας βίας, το κράτος μέλος από το οποίο εξαρτάται ο εν λόγω οργανισμός ειδοποιεί αμέσως την Επιτροπή η οποία ενημερώνει σχετικά τα άλλα κράτη μέλη.

4. Ο κάτοχος του πιστοποιητικού προσκομίζει την απόδειξη της περιστάσεως που θεωρείται περίπτωση ανωτέρας βίας.»

Αυτές είναι οι Διατάξεις που ενδιαφέρουν στην προκειμένη περίπτωση το Δικαστήριο.

Ο τρόπος με τον οποίο το διοικητικό δικαστήριο της Φραγκφούρτης εκθέτει τα πραγματικά περιστατικά στη Διάταξη περί παραπομπής με οδηγούν στο συμπέρασμα ότι δεν περάτωσε την μελέτη της υποθέσεως, αλλά έκρινε ότι ήταν προτιμότερο να παραπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Δικαστηρίου χωρίς καθυστέρηση, δεδομένου ότι η εν λόγω παραπομπή τουλάχιστον μερικά δικαιολογείται από την επιθυμία να πληροφορηθεί τα σημεία επί των οποίων πρέπει να αποφανθεί. Νομίζω ότι με αυτή την επιφύλαξη τα πραγματικά περιστατικά συνοψίζονται ως εξής. Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης είναι εισαγωγική εταιρία που ασκεί τη δραστηριότητά της στο Αμβούργο. Η εν λόγω εταιρία ζήτησε από τον καθού γερμανικό αρμόδιο οργανισμό τη χορήγηση πιστοποιητικού για την εισαγωγή 2 000 τόνων πιτύρου σίτου/τροφής πουλιών και παρέσχε την αναγκαία σχετική ασφάλεια. Πέτυχε πράγματι να λάβει ένα τέτοιο πιστοποιητικό υπό ημερομηνία 15 Ιουνίου 1972 που ίσχυε μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 1972. Βάσει αυτού του πιστοποιητικού πραγματοποίησε ορισμένες εισαγωγές που αντιπροσώπευαν συνολικά 821 000 χιλιόγραμμα και των οποίων οι λεπτομέρειες αναφέρονταν στο πιστοποιητικό. Στη συνέχεια, στις 17 Οκτωβρίου 1972, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης απέστειλε το πιστοποιητικό με συστημένη επιστολή στην εντολοδόχο της του Ρότερνταμ την επιχείρηση «Peterson's Havenbedrijf NV» (στο εξής «Peterson's») για να της επιτρέψει να εισαγάγει περίπου 60 000 χιλιόγραμμα τροφών πουλιών. Ζήτησαν ταυτόχρονα από την Peterson's να διαβιβάσει με κατεπείγουσα επιστολή το πιστοποιητικό, αμέσως μετά τη συμπλήρωση των τελωνειακών διατυπώσεων που ήταν αναγκαίες γι' αυτή την εισαγωγή, σε μια εταιρία υπό την επωνυμία Bachmann, στη Βρέμη. Η τελευταία όφειλε, όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, να προβεί στην εισαγωγή του υπολοίπου της ποσότητας του πιτύρου σίτου/τροφής πουλιών που επέτρεπε το πιστοποιητικό. Στις 25 Οκτωβρίου 1972, η Peterson's έλαβε το πιστοποιητικό που επιστράφηκε από το Τελωνείο του Ρότερνταμ και το έστειλε την ίδια μέρα στην Bachmann με κατεπείγουσα επιστολή, όχι όμως και συστημένη, προβλήθηκε ο ισχυρισμός ότι η αποστολή συστημένων επιστολών είναι κάτι το ασύνηθες στις Κάτω Χώρες σε τέτοιες περιστάσεις παρόλο ότι αυτό αποτελεί τρέχουσα πρακτική στη Γερμανία. Το Δικαστήριο έχει ήδη μια σχετική πείρα του ζητήματος που φαίνεται να επιβεβαιώνει

αυτή την άποψη — βλέπε την υπόθεση 61/72 Mij PPW Internationaal NB/Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten, Abel 1973, σ. 301 — στην οποία ο αρμόδιος για την έκδοση των πιστοποιητικών ολλανδικός οργανισμός απέστειλε ο ίδιος ένα πιστοποιητικό με το ταχυδρομείο. Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης ισχυρίζεται ότι η περιέχουσα το πιστοποιητικό επιστολή δεν έφθασε ποτέ στη Bachmann που για το λόγο αυτό δεν μπόρεσε να το χρησιμοποιήσει για να προβεί στην εκκρεμούσα εισαγωγή. Κατ' εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 4 του κανονισμού 1373/70, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης ζήτησε στις 16 Νοεμβρίου 1972 από τον καθού αντίγραφο που της εκδόθηκε νομότυπα.

Η διαφορά που εκκρεμεί ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου της Φραγκφούρτης επί του Μάιν αφορά το αν υπ' αυτές τις συνθήκες η προσφεύγουσα της κυρίας δίκης μπορεί να αξιώσει την ελευθέρωση του συνόλου της ασφάλειας που παρέσχε ή αν, αντιθέτως, όπως υποστηρίζεται ο καθού οργανισμός, χάνουν μέρος αυτής της ασφάλειας που αντιπροσωπεύει 11 400 DM και αντιστοιχεί στις εισαγωγές που περιελάμβανε το πιστοποιητικό, οι οποίες όμως, στην πραγματικότητα, δεν πραγματοποιήθηκαν βάσει αυτού του πιστοποιητικού.

Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης επικαλείται σαν κύριο ισχυρισμό το γεγονός ότι η οριστική απώλεια ενός πιστοποιητικού εισαγωγής δεν αποτελεί περίπτωση ανωτέρας βίας εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 18 του κανονισμού 1373/70, αλλά ότι συνεπάγεται, βάσει ερμηνείας του άρθρου 2 της παραγράφου 1 και του άρθρου 15 παράγραφος 14, την αυτόματη κατάργηση υποχρεώσεως εισαγωγής. Κατά την προσφεύγουσα της κύριας δίκης, αυτό οφείλεται στο ότι η απώλεια του πιστοποιητικού συνεπάγεται την απώλεια του δικαιώματος εισαγωγής από το οποίο δεν μπορεί να διαχωριστεί η υποχρέωση εισαγωγής. Ζητεί, επικουρικώς, το ευεργέτημα του άρθρου 18.

Η Επιτροπή αμφισβητεί την άποψη κατά την οποία η απώλεια του πιστοποιητικού συνεπάγεται αυτόματη απόσβεση του δικαιώματος και της υποχρεώσεως εισαγωγής. Κατά την Επιτροπή, η μόνη συνέπεια μιας τέτοιας απώλειας είναι παρεμπόδιση της ασκήσεως του δικαιώματος και της εκτελέσεως της υποχρεώσεως εν όσω δεν ανευρίσκεται το πιστοποιητικό πριν από τη λήξη της περιόδου ισχύος. Η Επιτροπή αναγνωρίζει, ωστόσο, ότι η απώλεια του πιστοποιητικού μπορεί να ισοδυναμεί με περίπτωση ανωτέρας βίας. Ζητεί απλώς το άρθρο 8 να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται κατά τρόπο που να αποφεύγονται οι καταχρήσεις.

Κανένας δεν προέβαλε επιχείρημα με το οποίο να ζητείται από το Δικαστήριο να απορρίψει τόσο τον πρώτο ισχυρισμό της προσφεύγουσας στην κύρια δίκη όσο και την άποψη κατά την οποία η απώλεια του πιστοποιητικού μπορεί να συνιστά περίπτωση ανωτέρας βίας. Κατά την άποψή μου, κάτι τέτοιο δεν θα μπορούσε να υποστηριχτεί. Όπως επεξηγεί το προοίμιο του κανονισμού 120/67, το αντικείμενο του συστήματος των πιστοποιητικών είναι απλώς αν επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές να εκτιμούν την εξέλιξη της αγοράς κατά τρόπο που να μπορούν να ασκούν με επίγνωση της πραγματικότητας την εξουσία ρυθμίσεως της αγοράς. Σ' αυτήν την προοπτική θα ήταν εξαιρετικά αυστηρό το να καταπίπτει η ασφάλεια εις βάρος του επιχειρηματία ο οποίος απέδειξε ότι του ήταν αδύνατο, χωρίς ο ίδιος να έχει υποπέσει σε σφάλμα, να εκπληρώσει την υποχρέωση εισαγωγής. Πράγματι, η ίδια η ύπαρξη του άρθρου 18 απαγορεύει τη σκέψη ότι αυτό είναι το πνεύμα της κανονιστικής ρύθμισης.

Δεν βλέπω κανένα λόγο που να επιτρέπει τον ισχυρισμό ότι η απώλεια ή η τυχαία καταστροφή του πιστοποιητικού δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο ανωτέρας βίας κατά την έννοια του προαναφερθέντος άρθρου. Ασφαλώς, ένα τέτοιο ενδεχόμενο δεν απαγορεύει οποιαδήποτε εισαγωγή εφόσον μπορεί να ζητηθεί η έκδοση νέου πιστοποιητικού. Θα πρέπει όμως να συσταθεί νέα ασφάλεια. Η απώλεια του πιστοποιητικού παρεμβάλει εμπόδια στην εισαγωγή βάσει αυτού του πιστοποιητικού και αυτό που απασχολεί τον επιχειρηματία είναι το τι τύχη θα επιφυλαχθεί στην ασφάλεια που συνέστησε για να λάβει αυτό το πιστοποιητικό. Με την επιχειρηματολογία τους, οι διάδικοι αναφέρθηκαν στις διατάξεις τις οποίες αντικατέστησε το άρθρο 18 και που περιείχαν πίνακα παραδειγμάτων περιπτώσεων ανωτέρας βίας. Παρατήρησαν ότι όλα αυτά τα παραδείγματα αφορούσαν περιστατικά εμποδίζοντα την κίνηση των ίδιων των εμπορευμάτων όπως ο πόλεμος, το ναυάγιο, οι απεργίες και άλλες παρόμοιες περιπτώσεις. Όμως, αυτός ο πίνακας δεν είχε την πρόθεση να είναι εξαντλητικός στην πραγματικότητα αφορούσε την περίπτωση όχι φυσικών αλλά νομικών κωλυμάτων, δηλαδή «τις απαγορεύσεις εξαγωγής ή εισαγωγής εκ μέρους των κρατών». Εν πάση περιπτώσει, το άρθρο 18 δεν περιέχει κανένα κατάλογο αυτής της φύσεως.

Σε ορισμένες υποθέσεις ζητήθηκε από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει την έκφραση «ανωτέρα βία» που αναφερόταν σε διατάξεις ανάλογου περιεχομένου με το περιεχόμενο του άρθρου 18. Η πρώτη και αναμφισβήτητα η πιο σημαντική από αυτές τις διαφορές είναι η υπόθεση 4/68 Schwarzwaldmilch GmbH κατά Einfuhr- und Vorratsstelle für Fette (Slg. 1968, σ. 549). Σ' αυτή την απόφαση, το Δικαστήριο δέχτηκε ότι το περιεχόμενο της έννοιας της ανωτέρας βίας μπορούσε με συνάρτηση του πλαισίου στο οποίο προορίζεται να παραγάγει τα αποτελέσματά της και πρέπει, κατά συνέπεια, να ερμηνευθεί στο παρόν πλαίσιο υπό το φως του σκοπού που επιδιώκει ο υπό συζήτηση κανονισμός και της ειδικής φύσεως των νομικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που ο ίδιος αυτός κανονισμός δημιούργησε. Αν απαιτεί την όσο δυνατόν ακριβή πρόβλεψη της εξελίξεως του εμπορίου από τις Κοινοτικές αρχές και δικαιολογεί, έτσι, κατάθεση ασφαλείας κατά την έκδοση αδείας εισαγωγής, το δημόσιο συμφέρον απαιτεί, κατά το Δικαστήριο, το εμπόριο να μην εμποδίζεται από την επιβολή στους επιχειρηματίες εξαιρετικά αυστηρών υποχρεώσεων. Η απειλή απωλείας της εγγυήσεως αποβλέπει στο να εξωθεί τους επιχειρηματίες στους οποίους έχει χορηγηθεί η άδεια να μην παραλείψουν την πραγματοποίηση των εισαγωγών που έχουν επιτραπεί μ' αυτόν τον τρόπο. Το Δικαστήριο συνάγει από αυτό ότι κατ' αρχήν ο επιχειρηματίας που κατέβαλε κάθε χρήσιμη επιμέλεια, ο οποίος όμως λόγω περιστάσεων ανεξαρτήτως της θελήσεώς του να πραγματοποιήσει μια εισαγωγή, θα πρέπει να απαλλάσσεται της υποχρεώσεως εισαγωγής. Ως περιστάσεις ανεξάρτητες της θελήσεως του επιχειρηματία νοούνται περιστάσεις τις οποίες ένας συνετός και επιμελής επιχειρηματίας θεωρεί απίθανες και των οποίων δεν μπορεί να αποφύγει τις συνέπειες χωρίς να εκτεθεί σε υπερβολικές δαπάνες. Αυτή την ερμηνεία της εννοίας της ανωτέρας βίας επανέλαβε στο Δικαστήριο στην υπόθεση 11/70 Internationale Handelsgesellschaft mbH κατά Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel (Slg. 1970, σ. 1139) και στην υπόθεση 25/70 Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel κατά Köster, Berodt & Co (Slg. σ. 1179). Σ' αυτές τις δύο αποφάσεις το Δικαστήριο τόνισε τη ρευστότητα αυτής της εννοίας.

Αυτές οι υποθέσεις αποτελούν, κατά τη γνώμη μου, αυθεντία ώστε να μπορεί να λεχθεί ότι όταν ο επιχειρηματίας εμποδίστηκε να πραγματοποιήσει εισαγωγή κατόπιν απωλείας του πιστοποιητικού του μπορεί να αξιώσει να απαλλαγεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 18 υπό τον όρο να αποδείξει ότι η απώλεια του τίτλου δεν οφείλεται σε οποιαδήποτε έλλειψη συνήθους προσοχής

εκ μέρους του. Είναι, ωστόσο, ενδιαφέρουσα η παρατήρηση ότι στο «The Turul» (1919) A.C. 515, το «Judicial Committee of the Privy Council» έκρινε ότι ο κυβερνήτης πλοίου που δεν μπόρεσε να αποπλεύσει πριν από τη λήξη της προθεσμίας χάριτος που ορίζει το άρθρο 1 της VI Συμβάσεως της Χάγης λόγω του γεγονότος ότι του είχαν αφαιρεθεί τα βιβλία του πλοίου και οι ωκεανογραφικοί του χάρτες χωρίς ο ίδιος να έχει υποπέσει σε λάθος, ήταν θύμα περιπτώσεως ανωτέρας βίας κατά την έννοια του άρθρου 2 της Συμβάσεως. Αυτό αποτελεί συγκεκριμένο επιχείρημα υπέρ της απόψεως κατά την οποία η έννοια της ανωτέρας βίας μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση ατόμου που εμποδίστηκε να προβεί σε κάποια πράξη διότι του αφαιρέθηκε, χωρίς να έχει διαπράξει ο ίδιος προσωπικώς λάθος, ουσιώδες έγγραφο για την πραγματοποίηση της πράξεως.

Θα απέρριπτα, κατά συνέπεια, τον πρώτο ισχυρισμό της προσφεύγουσας της κύριας δίκης διότι δεν συμβιβάζεται με την άποψη κατά την οποία το ζήτημα διέπεται από το άρθρο 18 και διότι υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να προτιμηθεί αυτή η άποψη.

Νομίζω ότι αν οι συντάκτες του κανονισμού είχαν την πρόθεση η απώλεια του πιστοποιητικού να συνεπάγεται την αυτόματη κατάργηση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από την έκδοσή του θα το είχαν ορίσει ρητώς και θα είχαν προσθέσει τις διατάξεις που θα επέτρεπαν στην Επιτροπή να ενημερώνεται για την απώλεια έτσι ώστε να μπορεί να διορθώνει τις στατιστικές της, όπως συμβαίνει με την παράγραφο 3 του άρθρου 18. Θα είχαν επίσης προσθέσει, κατά τη γνώμη μου, κανόνα περί αποδείξεως όπως αυτός της παραγράφου 4 του υπό εξέταση άρθρου.

Θεωρώ, επομένως, ότι πρέπει να δοθεί στα ερωτήματα 1 και 2 α που υπέβαλε το διοικητικό δικαστήριο της Φραγκφούρτης προς το Δικαστήριο, η ακόλουθη απάντηση:

«1. Το άρθρο 2, παράγραφος 1 και το άρθρο 15, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1373/70 της Επιτροπής δεν έχουν την έννοια ότι η απώλεια του πιστοποιητικού εισαγωγής συνεπάγεται την αυτόματη κατάρτηση της υποχρεώσεως εισαγωγής που προκύπτει από την έκδοσή του.

2. α) Η απώλεια ενός τέτοιου πιστοποιητικού αποτελεί περίπτωση ανωτέρας βίας κατά την έννοια του άρθρου 18 αυτού του ίδιου κανονισμού όταν επισυμβαίνει παρά το γεγονός ότι ο κάτοχος του πιστοποιητικού έλαβε όλες τις προφυλάξεις που μπορούν να απαιτηθούν από έναν προνοητικό και επιμελή επιχειρηματία.»

Το ερώτημα 2, β, που υπέβαλε το διοικητικό δικαστήριο της Φραγκφούρτης, αφορά στην πραγματικότητα τον καθορισμό του βαθμού προσοχής που μπορεί να αξιωθεί από έναν προνοητικό και επιμελή επιχειρηματία. Ο επιχειρηματίας επιδεικνύει λιγότερη προσοχή όταν αποστέλλει το πιστοποιητικό με απλό ταχυδρομείο; Κλίνω υπέρ της καταφατικής απαντήσεως. Η απώλεια εγγράφων από το ταχυδρομείο που δυστυχώς αποτελεί σύνηθες φαινόμενο και η συνήθης μέθοδος προφυλάξεως εναντίον τέτοιων απωλειών είναι η χρησιμοποίηση συστημένων επιστολών. Προβλήθηκε εκ μέρους της προσφεύγουσας της κύριας δίκης ο ισχυρισμός ότι αυτό δεν παρέχει απόλυτη εγγύηση. Είμαι σύμφωνος, αλλά η συνήθης πείρα αποδεικνύει ότι η αποστολή των εγγράφων επί συστάσει μειώνει, ωστόσο, τον κίνδυνο απωλειών. Εν πάση περιπτώσει, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι δεν είναι ο ρόλος του Δικαστηρίου να αποφαίνεται αν σε δεδομένη ειδική περίπτωση ο τάδε επιχειρηματίας επέδειξε ή δεν επέδειξε όλη

την απαιτούμενη επιμέλεια. Είμαι της γνώμης ότι αυτό το ζήτημα πρέπει να επιληφθεί από το εθνικό δικαστήριο που είναι σε θέση να εκτιμήσει όλες τις πραγματικές καταστάσεις στις οποίες βρέθηκε ο επιχειρηματίας, συμπεριλαμβανομένων, σε μια περίπτωση όπως η προκειμένη, συντελεστών όπως ο βαθμός επείγοντος, ταχυδρομικές υπηρεσίες που διέθετε επί τόπου ο επιχειρηματίας κ.λπ.

Θεωρώ, επομένως, ότι στο ερώτημα 2, β προσήκει η ακόλουθη απάντηση:

«Εναπόκειται στο αρμόδιο εθνικό δικαστήριο να αποφανθεί, αφού εκτιμήσει όλες τις πραγματικές περιστάσεις στις οποίες βρέθηκε ο επιχειρηματίας, επί του σημείου αν ο κάτοχος του πιστοποιητικού επέδειξε σε ορισμένη περίπτωση όλη την επιμέλεια που μπορεί να αξιώνεται από έναν προνοητικό και επιμελή επιχειρηματία.»

Το τελευταίο ερώτημα του διοικητικού δικαστηρίου της Φραγκφούρτης (ερώτημα 2, γ) αφορά το αν μια αίτηση κατά την έννοια του άρθρου 18, παράγραφος 1 μπορεί να υποβληθεί μετά την πάροδο της περιόδου ισχύος του πιστοποιητικού. Αναμφιβόλως πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση σ' αυτό το ερώτημα. Γεγονός που αποτελεί ανωτέρα βία μπορεί να επισυμβεί σε ημερομηνία που βρίσκεται τόσο κοντά στην ημερομηνία λήξεως της ισχύος του πιστοποιητικού ώστε ο ενδιαφερόμενος επιχειρηματίας να μην έχει τον χρόνο να κινήσει πριν από αυτήν την ημερομηνία το μηχανισμό του άρθρου 18. Μπορεί μάλιστα να λάβει γνώση του γεγονότος μετά την εν λόγω ημερομηνία. Θα ήταν αυθαίρετο στο μέγιστο βαθμό να γίνει δεκτό ότι σε μια τέτοια περίπτωση πρέπει να μην του χορηγηθεί το πλεονέκτημα του άρθρου 18.